

GLOSA

Sindikat kulture in narave Slovenije

Dalmatinova ulica 4, 1000 Ljubljana

glosa@sindikat-zsss.si

<http://www.sindikat-glosa.si/sl/>

V Ljubljani, 9. julija 2023.

Republika Slovenija
MINISTRSTVO ZA KULTURO
Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana

**Prvi odziv na predlog
Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS-B),
ki je v javni razpravi do 30. 7. 2023**

<https://e-uprava.gov.si/si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=15740/>

Spoštovani,

ne strinjamo se z že kar običajnim ravnanjem, ko s časovno prisilo, celo v obdobju izrabe letnih dopustov, v maniri *komentar lahko oddate*, pošiljate pomembne dokumente v t. i. javno razpravo zgolj za mesec dni. Ker gre za izjemno občutljiva vprašanja, tudi tokrat vaše hitenje ni na mestu.

Za Sindikat Glosa je mesec dni po eni strani zadosti, po drugi premalo. Zadosti, ker smo trifazni postopek skozi prvotno veliko pričakovanje, nato začudenje in končno razočaranje urno zaključili in ker je za nas sedaj veljavni zakon o javni rabi slovenščine že dovolj dober. Premalo pa zato, ker se ne smemo zadovoljiti samo z oddajo komentarja. Strokovnjaki vseh dejavnosti in poklicev ter zainteresirana javnost bi se morali skrbno poglobiti v (javno) rabo slovenščine, ne le v okviru zakonodajnega predloga, marveč nasploh.

Žal nam je sestavljalcev besedila, ki so gotovo ravnali v dobri veri in opravili celovite strokovne in nepristranske raziskave, vendar so bili premalo odločni in – tako se zdi – pod nevidno roko cenzure. Nekateri 'poznavalci' omenjajo odzadnje politične in ekonomske težnje, od katerih imata Republika Slovenija in njeno prebivalstvo bore malo. Po kuloarjih se šušljá, da domala vsi vrhovni slovenski oblastniki in vplivneži tudi brez slovenskih menijev spretno rokujejo z vrhunskimi telefoni, računalniki, tablicami, pametnimi urami in drugimi

izdelki najuglednejšega proizvajalca, imenovanega po sadežu, ki raste na jablani, zaradi česar ni pristne želje po učinkovitem udejanjanju – kot rečeno, docela ustreznega! – obstoječega zakona, oziroma da se mnogi bojijo, da bi v primeru 'strožjega' pristopa (beri: povsem normalne zahteve po omogočanju izbire slovenščine in uporabe slovenskega črkopisa na način, da bo funkcionalnost naprave enakovredna funkcionalnosti naprave v drugih jezikih) multinacionalna slovenski trg zapustila. Strah je votel, zunaj pa ga nič ni, saj ima cvenk neizmerno slo po razmnoževanju, je kot podivjana voda, povsod pride, vse prekvási.

In četudi bi odšla ... Slovenski jezik, bistveni del kulture, konstitutivni element državnosti in suverenosti, uradno priznan za jezik EU, ni naprodaj! Poleg tega so tukaj še drugi tehnološki velikani, katerih dovršeni proizvodi že desetletja omogočajo in uporabljajo SLOVENŠČINO v računalniških operacijskih sistemih in ostalih orodjih, v vmesnikih in menijih elektronskih naprav v avtomobilih, v televizijskih programih, v pretočnih internetnih storitvah in podobno. Ne moremo se znebiti vtisa, da si nekateri predstavniki države ne želijo učinkovitega varstva slovenščine, ki je temelj narodove identitete in v brezpogojnem nacionalnem interesu. Neštetokrat smo opozorili, da morajo nadzorni organi in druge pristojne službe poskrbeti za DOSLEDNO izvrševanje aktualnega zakona, vključno s strogim sankcioniranjem kršiteljev. Do danes se ni zgodilo nič. Znova pozivamo k enormnemu povišanju glob. Konkreten udarec po žepu hitro strezni.

Zakaj skoraj vsi nastopajoči na slovenskem trgu spoštujejo pravna pravila in dobre poslovne običaje, nekateri pa se na to poživžgajo? Preprosto zato, ker se lahko. Ščitenje in favoriziranje določenih gospodarskih subjektov je nedopustno, protipravno, pomeni nelojalno konkurenco. Kje je tukaj ustavno varovana enako(pravno)st pred zakonom?! Pravzaprav gre za *crimen laesae maiestatis*, za izdajstvo prizadevanj civilne družbe, sindikatov, uglednih organizacij, Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Avto-moto zveze Slovenije, Zveze potrošnikov Slovenije, Ustanove/Fundacije 'Bazoviški junaki in ostale žrtve fašizma', Službe za slovenski jezik pri Ministrstvu RS za kulturo, ki jo je do letošnjega aprila tako uspešno vodil g. Marko Jenšterle, Državnega zbora Republike Slovenije, priznanih jezikoslovcev, profesorjev prava in drugih znanstvenikov, nekaterih medijev ter vseh posameznikov, ki dobro v srcu mislijo in ljubijo slovenski jezik in kulturo! (Nekaj malega na <http://www.sindikats-glosa.si/sl/news/slovenscina-v-uporabniskih-vmesnikih-v-avtomobilih-in-mobilnih-napravah.html> in http://www.sindikats-glosa.si/assets/nk/Maternijezik_Poziv_22.3.2022.pdf.)

Če predpis nečesa ne rešuje ali to rešuje slabo in v pravni red vnaša nered, ne sme biti sprejet. A kaj hočemo, spremembe in dopolnitve so pred nami, čeprav bi bilo po stališčih članstva, ki ga zastopamo, boljše, ko bi jih ne bilo. (Nekatere so, resnici na ljubo, vendarle sprejemljive.) Ponavljamo: že sedanji zakon ni *lex imperfecta*, še kako je uporabljen in izvršljiv! Navzlic temu in ker se tako spodobi, opozarjamo na nekaj neživljenjskosti, nesmotrnosti in nevzdržnosti predloga ZJRS-B.

- V **2. členu** manjka opredelitev »zasebne rabe« slovenščine, glede na to, da javna raba obsega vsako pisno, govorno ali drugače vidno, slušno ali na otip zaznavno rabo slovenščine na kateremkoli nosilcu, fizičnem ali digitalnem, ki ni namenjena izključno zasebni rabi.
- V **11. členu** moramo v prvem odstavku izbrisati besede »ki imajo sedež v Republiki Sloveniji«. Kdorkoli ponuja vsebine in storitve uporabnikom na območju Republike Slovenije, mora to početi v slovenščini, ne glede na svoj sedež ali naslov.

Ravno tako je nujno črtanje drugega odstavka. Odstotki prihodkov so z vidika varstva našega jezika popolnoma nepomembni.

V tretjem odstavku moramo ponudnike posredniških spletnih storitev s sedežem v tujini, ki svoje storitve zagotavljajo uporabnikom v Sloveniji, ZAVEZATI – ne zgolj spodbujati – k ponujanju in uporabljanju storitev ter h komuniciranju z uporabniki in uradnimi organi Republike Slovenije v slovenščini.

- V **15. a členu** je treba črtati drugi odstavek.

Ne vemo, kaj pomenita »množični trg« in »splošna raba«; nedoloč(e)nost pojma vselej pušča prosto pot različnim razlagam in zmedam.

Smo proti pogojevanju z odstotki tržnega deleža, argumenti so podobni kot pri drugem odstavku 11. člena.

Na dejstvo, da npr. noben proizvajalec avtomobilov na slovenskem trgu ne dosega 10 % deleža in da potemtakem nihče ne bi bil dolžan ponujati vmesnikov in menijev v slovenskem jeziku, nočemo niti pomisliti!

- Radi bi izvedeli, kaj so »referenčni korpusi standardne slovenščine« (**18. člen**). Je to kakšen portal, ki ima vse na enem mestu, npr. Fran.si?
- V 5. točki prvega odstavka **32. člena** zaradi konsistentnosti predlagamo spremembo dikcije »ne omogoči izbire slovenščine oziroma uporabe slovenskega črkopisa« v »ne omogoči izbire slovenščine in uporabe slovenskega črkopisa«. (O tem govori tudi prvi odstavek 15. a člena: »/.../ morajo imeti omogočeno izbiro slovenščine in uporabo slovenskega črkopisa /.../«.)
- **21. člen** pričetek uporabe 15. a člena (1 leto po uveljavitvi zakona) preveč oddaljuje. Predlagamo največ 2 meseca. Kdor poseduje voljo za korektno nastopanje in kovanje dobičkov na slovenskem trgu, se bo nemudoma prilagodil.

V upanju, da boste snovalci in drugi odločevalci predpis izboljšali v dobrobit slovenščine in slovenske domovine, vas lepo pozdravljamo ter voščimo prijetno poletje.

Predsednik

Mitja Šuštar

A handwritten signature in blue ink, appearing to be "Mitja Šuštar", written over a faint grid background.

P. S.: »Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi pêtî!«

/Jovan Vesel Koseski, pravnik, pesnik, tvorec prvega slovenskega soneta/